

Ministeriet for Grøn Trepert

Hovedelementer i aftalen

Arealomlægning til mere natur er hovedmotoren i den grønne trepart. Den nye kvælstofreguleringsmodel i delaftalen leverer samtidig den mest ambitiøse, bindende reduktion af kvælstofudledning i Danmark nogensinde, så vi kan få livet tilbage under havoverfladen.

december 2025

Markant mindre udledning

- Reguleringsmodellen skal ses som et sikkerhedsnet for, at vi når det samlede mål for reduktion af kvælstof, hvor det er aftalt, at frivillig omlægning af landbrugsjord til natur er hovedmotoren til at nå målet.
- Den nye kvælstofreguleringsmodel giver en reduktion på skønnet ca. 9.600 ton kvælstof om året før arealomlægning.
- Det er en betydelig forøgelse af reduktionerne i kvælstofudledninger i forhold til nuværende regulering og indsatser på marker.
- Forøgelsen er en følge af et højere reguleringstryk på ca. 7.900 ton, og at kvælstofreducerende tiltag på yderligere ca. 1.700 ton, der tidligere har ligget uden for markreguleringen, er blevet inkluderet i den nye kvælstofreguleringsmodel.
- De ca. 9.600 ton skal komme fra konkrete mål for reduktion af kvælstof i hvert kystvandopland.
- Sammenlagt skønnes kvælstofreguleringen og den aftalte spildevandsindsats at reducere kvælstofudledningerne med ca. 10.100 ton kvælstof ud af et teknisk korrigeret indsatsbehov på 14.800 ton kvælstof, der udgør det samlede indsatsbehov for at leve op til vandrammedirektivets mål for de danske kystvande.

Kvotemodel

- Inden for hvert kystvandopland bliver en grænse for kvælstofudledningen omsat til kvoter for, hvor meget den enkelte landbruger må udlede.

Hovedelementer i aftalen

- Det er meget forskelligt, hvor meget kvælstof landbrugerne udleder, fordi udledningen blandt andet afhænger af jordens evne til at holde kvælstoffet tilbage (retention, afstrømning og jordtype).
- 25 procent af kvoterne fordeles ligeligt ud på hver hektar (flad model), så nogle skal reducere deres udledning mere og andre mindre for at overholde kvoten. Det tilskynder landbrugerne til at tage sårbare jorde ud af drift.
- De resterende 75 procent fordeles under hensyntagen til jordens retention, jordtype og afstrømning (VISA-model), så hver hektar får forskellige antal kvoter, hvilket muliggør omtrængt samme dyrkning på alle arealer. Det understøtter den store frivillige indsats, som baseres på de lokale treparters og landbrugeres viden om jorderne og potentialer for lavbund og vådområder lokalt.
- I de kystvandområder, der har de laveste reguleringstryk, fordeles alle kvoterne efter VISA-modellen.

Kompensation

- Landbrugerne har omkostninger ved den nye regulering, som de bliver kompenseret for med midler fra EU's Fælles Landbrugspolitik.
- Jo hårdere, den enkelte landbruger bliver reguleret, desto højere vil kompensationen som udgangspunkt være.
- Der vil være en midlertidig merkompensation til sårbare jorder og midlertidig støtte til den omstilling, landbrugeren skal igennem i forbindelse med overgangen til den nye regulering.
- Fra 2032 sættes et loft for kompensationen, som følger den forudsatte fremdrift i arealomlægningen til natur, der muliggør en sænket regulering. Loftet bliver sænket gradvist frem mod 2035.

Hjælp til akutområder og særligt udfordrede områder

- I nogle områder vil man ikke kunne indfri målet for reduktion af kvælstof med regulering.
- For at tilskynde til en hurtig indsats i de særligt udfordrede områder kan kvælstofeffekten af skitseprojekter på arealer med vådlægningspotentiale tælle med fra start, hvis landbrugeren tager jorden ud af drift allerede i 2026, og samtidig forpligter sig på fremdrift i projektet, så arealet senest i 2030 kan blive til natur, der gavner vandmiljøet, klimaet og biodiversiteten.

Landbrugerens nye muligheder

- Landbrugeren får flere muligheder, som han eller hun kan tage i brug for at nedbringe udledningen af kvælstof og efterleve reguleringen.
- Det gælder valg af afgrøder, gødning på markniveau, mulighed for kvotehandel og for at skifte til økologi samt større fleksibilitet ift. såningstidspunkt for efterafgrøder m.m.

Naturen styrkes

- Med delaftalen afsættes der 345 millioner kroner til at styrke naturen yderligere.
- Det omfatter: Midler til natur- og biodiversitetstiltag i udtagningsordninger. Midler til at imødekomme overansøgning på ordning for pleje af græs- og naturarealer. Midler til at understøtte større signaturprojekter med fokus på sammenhængende naturområder. En øvre grænse for græsningstryk, der hvor det fremmer naturen.
- Derudover udvides ordningen for permanent ekstensivering, og en række lokale indsatser får midler – blandt andet frivillige kræfter, der deltager i arbejdet i lokale trepartner.

Økologi

- Delaftalen vil øge incitamentet til at blive økolog og dermed understøtte regeringens ambition om at fordoble det økologiske areal i 2030.
- Økologi er en vigtig brik i den grønne omstilling af landbruget, da flere økologiske arealer vil fremme en produktion med færre sprøjtemidler og færre udledninger til gavn for klima, miljø, drikkevand og natur.
- Inkludering af økologi i den nye kvælstofreguleringsmodel forventes at stille økologiske bedrifter bedre end i dag, eftersom økologiske bedrifter generelt udleder mindre kvælstof.